

particular repetitive, periodic. Study, research and computer simulation of periodic movements of the mechanisms of the mechanism does not lose relevance. In the work, a program has been developed in the Mathcad package to study the phenomena of mechanical oscillations, which are considered in the course of physics at school, as well as in university courses. An animation solution was used to solve the differential equation of motion of an elastic pendulum.

Key words: spring pendulum, animation, mathcad.

УДК 821.161.2.09 (477.87) «18-19»

DOI 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-70-73

Келемен Андріана Василівна,
аспірант,

Шинкар Іван Петрович,
кандидат філологічних наук, доцент,
Карпатський інститут підприємництва, м. Хуст

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ЗВО

У статті розкрито досвід виховної роботи в Карпатському інституті підприємництва. Встановлено, що здійснюється значна робота із патріотичного виховання студентської молоді. Пріоритетними напрямками в патріотичному вихованні студентів Карпатського інституту підприємництва є формування національної гордості і громадянської мужності. В інституті звертається увага на дієвому служінні Батьківщині, що передбачає не тільки визнання поваги і любові до всього рідного (територія, предки, мова, історія), а й готовність самовіддано захищати її в умовах збройної агресії з боку північного сусіда.

Ключові слова: патріотизм, патріотичне виховання, національна гордість, громадянська мужність, виховна робота, студенти.

Постановка проблеми. В умовах українських реалій, коли Україна ціною життя Героїв Небесної Сотні, зусиллями українських військових, добровольців, волонтерів відстоює свободу і територіальну цілісність, пріоритетного значення набуває патріотичне виховання студентської молоді. Цілі покоління українців були виховані в душі відчуження від рідної землі та національного самозречення. В нас формували почуття національної меншовартості, покривдженості, комплексу неповноцінності, навівали переконання в перевазі «старшого брата». Навмисне поширення російськомовної літературної та музично-пісенної продукції, висвітлення неправдивої історії, висміювання українського характеру й традицій формувало явище етноциду. Наш народ намагалися позбавити усіх ознак культурної та духовної самостійності. Сьогодні єдиний шлях повернення державності – громадянсько-патріотичне виховання молоді.

Формування патріотизму в українському суспільстві залишається першочерговим як для держави, так і для системи освіти в цілому. Відтак національно-патріотичне виховання – важливий сектор навчально-виховного процесу. Виклики сучасного суспільства ставлять перед системою освіти завдання виховати громадянина-патріота нової формації (ініціативну особистість продуктивно-діяльностного типу, яка бачить перспективи своєї держави, готова відстоювати її інтереси.)

Актуальність дослідження проблеми патріотичного виховання студентів визначається низкою обставин – соціальною ситуацією, що склалася нині в нашій країні, перетвореннями в суспільному, політичному, економічному житті, переорієнтації цінностей у свідомості людей. Патріотичне виховання студентської молоді спрямоване на забезпечення цілісності, соборності України, що є серцевиною української національної ідеї.

Вища школа на сучасному етапі розвитку суспільства покликана віддати пріоритети вихованню патріотизму як складнику світогляду студента та його ставленню до рідної країни, інших націй та народів, національних святинь, посиленню любові до України, мови, почуттю відповідальності за її незалежність, збереженню матеріальних і духовних цінностей. Тому в сучасній вищій освіті актуалізується потреба у вихованні патріотизму студентів як почуття і як базової якості особистості на основі нових підходів і шляхів його реалізації. Для успішного розв'язання цієї проблеми ефективним буде створення патріотично спрямованого освітньо-виховного середовища в інституті.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Теоретичний аспект патріотичного виховання розробляли відомі українські педагоги минулого: Х.Алчевська, Г.Ващенко, Б.Грінченко, М.Грушевський, О.Духнович, М.Драгоманов, А.Макаренко, І.Огієнко, С.Русова, В.Сухомлинський, К.Ушинський, які значну

увагу приділяли вихованню любові до своєї землі, рідної мови, формуванню національної самосвідомості. Філософські основи виховного процесу відповідно до нової парадигми освіти і виховання розробляли М.Антонець, А.Бойко, Л.Вовк, М.Євтух, П.Кононенко, В.Москалець, М.Стельмахович, М.Ярмаченко та ін. Проблема сутності патріотичної свідомості відображена у вітчизняній (А.Бичко, І.Надольний, Л.Сохань) та зарубіжній (І.Кант, К.Роджерс, Е.Фромм та ін.) філософії.

Загальнопедагогічні аспекти підготовки майбутнього вчителя досліджували О.Антонова, О.Дубасенюк, Р.Гуревич, І.Зязюн, Н.Кічук, О.Куцевол. Інноваційні підходи до організації виховної роботи у педагогічному університеті вивчали О.Акімова, О.Коберник, В.Сорочинська, В.Шахов та ін. Ціннісні мотиви формування громадянсько-патріотичної культури молоді аспектно висвітлено у працях О.Безкорової, М.Сметанського, Г.Тарасенко, Г.Шевченко, І.Шоробури та ін.

Психологічні основи патріотичного виховання досліджували Б.Ананьєв, П.Блонський, Л.Виготський, Г.Костюк, О.Леонтьєв, О.Петровський, П.Якобсон. Серед сучасних дослідників, які працюють над питанням патріотичного виховання та громадянських якостей особистості, – І.Бех, П.Вербицька, П.Ігнатенко, А.Погрібний, В.Поплужний, Ю.Руденко, К.Чорна, О.Шестоपालюк та ін. Достатньо дослідженням у педагогічній науці є національно-патріотичне виховання (Ю.Бондаренко, М.Боришевський, О.Вишневський, Р.Захарченко, В.Кузь, Б.Цимбалістий, В.Янів, Я.Ярема, О.Ярмоленко) та військово-патріотичне виховання (М.Зубалій, В.Івашковський).

В останні десятиліття виконано низку дисертаційних досліджень з проблем патріотичного виховання: Р.Петронговський досліджував формування патріотизму старшокласників у позанавчальній виховній діяльності; О.Гевко – національно-патріотичне виховання студентів вищих педагогічних закладів засобами декоративно-ужиткового мистецтва; О.Абрамчук – патріотичне виховання студентів вищих технічних навчальних закладів; О.Стьопіна – виховання патріотизму у студентської молоді засобами мистецтва; Т.Гавлігіна – національно-патріотичне виховання підлітків в умовах позашкільного навчального закладу; С.Оришко – патріотичне виховання старшокласників у процесі туристсько-краєзнавчої діяльності загальноосвітніх навчальних закладів; М.Тимчик – патріотичне виховання старших підлітків у процесі фізкультурно-масової роботи; В.Мірошніченко – теоретико-методичні засади патріотичного виховання майбутніх офіцерів-прикордонників; А.Максютов – патріотичне виховання майбутніх учителів географії в процесі пошукової туристсько-краєзнавчої діяльності.

Мета статті: проаналізувати досвід роботи з патріотичного

виховання студентської молоді в Карпатському інституті підприємництва, а також показати пріоритетні напрями в цій роботі.

Результати дослідження. Процес виховання – це система виховних заходів, спрямованих на формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості [6, с. 3]. Одним з пріоритетних напрямів організації виховної роботи в Карпатському інституті підприємництва є активне формування в молодій людині відчуття патріотизму, любові до своєї Вітчизни та рідного краю. Відзначимо, що патріотизм (від гр. *patriotes* – батьківщина) – любов до своєї батьківщини, відданість своєму народу, гордість за свій народ, прагнення захистити його надбання, продовжити примноження його загальнолюдських і національних морально-духовних цінностей. Як зазначав В.Сухомлинський, «виховання громадянина патріотом – це гармонія розуму, думки, ідей, почуттів, духовних поривів, вчинків» [5, с. 16]. Патріотичне виховання покликане виховувати у молодій людині високі моральні ідеали, почуття жертвовного служіння Батьківщині. Відомо, що основні риси громадянина формуються в молодому віці під впливом загальнонародних цінностей, у взаємодії особистості з суспільством, яке на кожному етапі репрезентують родина, школа та різноманітні колективи [4, с. 170]. Справжній патріот любить Батьківщину, не відвертаючись від неї через те, що їй нічим заплатити йому за це і що її народ не досяг рівня культури, характерної для європейських суспільств. А головне – патріот не обмежується пасивною любов'ю до рідного краю, він активно працює для свого народу. Його добробуту, розбудови культури й господарства. Він захищає честь своєї держави, примножує її багатства [1, с. 246].

На сучасному етапі розвитку України, коли існує пряма загроза денационалізації, втрати державної незалежності та потрапляння у сферу впливу іншої держави, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення патріотичного виховання дітей та молоді – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей:

- повага до національних символів (Герба, Прапора, Гімну України);
- участь у громадсько-політичному житті країни;
- повага до прав людини;
- верховенство права;
- толерантне ставлення до цінностей і переконань представників іншої культури, а також до регіональних та національно-мовних особливостей;
- рівність усіх перед законом;
- готовність захищати суверенітет та територіальну цілісність України.

Патріотичне виховання у навчальному закладі здійснюється під час проведення навчальних занять, через систему виховних заходів, гурткову роботу, проведення екскурсій, написання науково-дослідницьких робіт. Куратори академічних груп у своїй роботі керуються Конституцією України, Концепцією Національно-патріотичного виховання, нормативними документами, наказами, розпорядженнями Президента України, Міністерства освіти і науки.

Провідна роль у вихованні молоді належить українській мові як духовному стержню нації. Рідна мова – найважливіший засіб патріотичного виховання. Вона була і є важливою сферою впливу на національну свідомість молоді. Розуміння студентами процесу повернення до рідних коренів, витоків українства, національного самоствердження і саморозвитку вже є проявом патріотизму. Студентська молодь має усвідомити, що без оволодіння державною мовою неможливо стати повноцінним громадянином своєї держави, патріотом України та й просто інтелігентною людиною, кваліфікованим спеціалістом будь-якої галузі господарства. Актуальними сьогодні є думки І.Огієнка та В.Сухомлинського про те, що до найважливіших ознак нації належить рідна мова, а з нею витворена культура, яка стає душею нації, її духом. Зокрема, В.Сухомлинський зазначав, що в руках педагога слово є могутнім виховним засобом, яке здатне піднести,

звеличити людину в її власних очах, утвердити її патріотичну свідомість і громадянську гідність, на все життя відкрити в її серці невичерпні й вічні джерела любові до своїх предків [5, с. 56].

В інституті велика увага приділяється збереженню і примноженню духовних цінностей, культурних національних традицій, шанобливому ставленню до української мови. Свідченням цього є такі щорічні заходи, як тематичні вечори вшанування видатних українців, «Дні української писемності та мови», «Дні рідної мови», літературно-музичні композиції до дня народження Т. Шевченка, Л. Українки, І. Франка, конкурси читців поезії, студентських творчих робіт, дослідження родоводу, фольклору рідного краю.

Великий виховний потенціал мають такі дисципліни, як «Історія України», «Культурологія». Стрижневим моментом системи формування патріотичних якостей повинні стати історичні традиції перемог українського воїнства, самопожертва в ім'я захисту Батьківщини. Знання і дотримання традицій народу не можливе без хорошого знання історії Вітчизни, а саме: доби Київської Русі, доби Козаччини, Другої світової війни. Особливого значення набуває ознайомлення з історією героїчної боротьби українського народу за державну незалежність протягом свого історичного шляху, зокрема, у ХХ-ХХІ століттях це ОУН, УПА, дисидентський рух, студентська Революція на граніті, Помаранчева революція, Революція Гідності. Небайдужими залишають молодь історичні приклади прояву патріотизму однолітків (бій під Крутами, національний молодіжний рух в західній Україні, бій на Красному полі, «живий ланцюг» на підтримку незалежності України у 1990 році, участь студентства в подіях Майдану та російсько-українській війні).

Живим прикладом мужності і героїзму є захисники України, що боронили країну в минулому і зараз обороняють нашу державу від російської агресії. Своєрідним протестом студентів і викладачів у Карпатському інституті підприємництва на російську агресію стали патріотичний флешмоб «Єдина Україна», всеукраїнський захід «Марш єдності». Студентський колектив узяв участь у міських заходах вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні. Окремої уваги заслуговує сучасна волонтерська діяльність студентів та викладачів. Увесь колектив долучився до акції збору медикаментів, теплих речей, продуктів харчування для воїнів. Напередодні великодніх свят була проведена акція щодо виготовлення оберегів для воїнів. Дівчата та юнаки приготували великодні кошики, аби створити атмосферу домашнього затишку у військових окопах.

У навчальному закладі панує національний дух, усі урочисті заходи проводяться з використанням національної і державної символіки, українського традиційного одягу. Куратори академічних груп на виховних годинах відкривають перед молоддю яскраві сторінки історії української держави, вчать студентів розуміння і необхідності дотримання норм і принципів чинного законодавства України, поваги до прав і свобод інших людей, шанобливого ставлення до державних символів. Проведено виховні заходи «Українська державність: віхи історії», «Я – нащадок великих козаків», «Національні святині і символи моєї держави», «Конституція України: права і обов'язки», «І пливе наш синьожовтий шлях (історія символів України)», «Символіка України: минуле і сучасне».

Уже традиційними в інституті стали тижні правових знань. Забезпечують формування у студентів норм правової культури, поваги до Конституції, законодавства України, законів такі виховні заходи: «Закон – єдиний для всіх», «Закон і право», «Право в нашому житті», «Кримінальна відповідальність неповнолітніх», «Роль Конституції в нашому житті», «Підліткова злочинність: джерела, характер і особливості». Науково-педагогічний колектив спрямовує свої зусилля на виховання студентів у дусі патріотичного обов'язку, готовності до військової служби. Патріотизм в Україні традиційно завжди мав духовні корені, насичені вірою, яка вчить нас любити Батьківщину, як рідну матір, а якщо треба буде, то захищати її до останньої краплі крові. Сьогодні, у час війни, нерідко

спостерігаємо випадки відмови щодо виконання святого для кожного громадянина військового обов'язку. Тому, щоб сформувати у молоді моральний фундамент патріотизму, щороку для студентів нового набору проводиться військово-спортивний конкурс «Хочу в армію», виховні заходи для старшокурсників, що формують готовність юнаків до строкової військової служби: «Військовий обов'язок – справа честі кожного юнака», «Захист Батьківщини – святий обов'язок громадянина», «Ми – славні нащадки запорозьких козаків», «Славними шляхами Української повстанської армії», «Українська армія: історія і сучасність». Розвитку інтересу до військової професії та служби в Збройних Силах України сприяють заходи до Дня захисника Вітчизни, Дня перемоги: зустрічі з учасниками бойових дій в Афганістані, колишній Югославії, воїнами-миротворцями, ветеранами Великої Вітчизняної війни; військово-спортивне свято «Козацькому роду нема переводу». Студенти опікуються ветеранами, надають їм постійну допомогу. Щороку студентськими силами наводиться порядок в місцях захоронення вояків УПА, українських січових стрільців, учасників Великої Вітчизняної війни, воїнів російсько-української війни.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Аналіз досвіду свідчить про те, що в Карпатському інституті підприємництва здійснюється значна робота із патріотичного виховання студентської молоді. Пріоритетними напрямками в роботі є формування в студентів національної гордості і громадянської мужності.

Патріотизм складає найважливішу ціннісну основу будь-якого демократичного суспільства і виступає суттєвим внутрішнім мотивом для саморозвитку і розкриття всіх потенціальних соціальних можливостей в духовній, економічній і соціальних сферах життя суспільства. Тому мета навчального закладу на сучасному етапі – виховати молодь гуманною, творчою, відповідальною, з активною життєвою позицією, яка могла б реалізувати себе. Без пробудження таких моральних феноменів, як патріотизм, обов'язок, совість, почуття власної гідності, працелюбність навряд чи можна розраховувати на поліпшення ситуації в країні. Подальші напрями роботи вбачаємо в узагальненні досвіду закладів вищої освіти України щодо патріотичного виховання майбутніх фахівців.

Список використаних джерел

1. Вишневецький О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки / О.І.Вишневецький // Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Дрогобич: Коло, 2003. – 528 с.
2. Гевко О.М. Формування національно-патріотичних рис у студентів / О.М.Гевко // Рідна школа. – 2001. – № 11. – С. 47–48.
3. Гнатенко С.А. Виховання громадянськості у студентів в системі вищої освіти / С.А.Гнатенко // Вісник Національного технічного університету України «Київський Політехнічний інститут». Філософія. Психологія. Педагогіка. – К., 2003. – № 1. – С. 177–182.
4. Кухаренко П.М. Формування громадської позиції сучасної молоді / П.М.Кухаренко, О.О.Резінкова // Україна на зламі тисячоліть – 20 років незалежності (1991-2011): зб. наук. пр. – Д.: Видавництво «Придніпров'я», 2011. – Вип. 3. – С. 169-174.
5. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину / В. О. Сухомлинський. – К: Радянська школа, 1976. – 175 с.
6. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М.М. Фіцула. – 3-тє вид., перероб і доп. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 232 с.

References

1. Vyshnevskiy, O.I., (2003). Teoretychni osnovy suchasnoyi ukrayins'koyi pedahohiky [Theoretical Foundations of Modern Ukrainian Pedagogy]. In: *A Manual for Students of Higher Primary Institutions*. Drohobych: Kolo.
2. Gevko, O.M., (2001). Formuvannya natsional'no-patriotychnykh rys u studentiv [Formation of national patriotic features of students]. *Native school*, 11, pp. 47–48.
3. Gnatenko, S.A., (2003). Vykhovannya hromadyans'kosti u studentiv v systemi vyshchoyi osvity [Student Citizenship Education in the Higher Education System]. *Visnyk of National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute". Philosophy. Psychology. Pedagogics*, 1, pp. 177–182.
4. Kukhareno, P.M. and Rezinkova, A.O., (2011). Formuvannya hromads'koyi pozyttsiyi suchasnoyi molodi [Formation of public opinion of modern youth]. *Ukraine at the turn of the millennium – 20 years of independence (1991-2011)*, 3, pp. 169 – 174.
5. Sukhomlynskiy, V.O. 1976. *Yak vykhovaty spravzhnyu lyudynu [How to raise a real person]*. Kyiv: Soviet school.
6. Fitsula, M.M. (2007). *Pedahohika [Pedagogy]*. 3d ed. Ternopil: Educational book–Bogdan.

В статтє раскрыто опыт воспитательной работы в Карпатском институте предпринимательства. Установлено, что осуществляется значительная работа по патриотическому воспитанию студенческой молодежи. Приоритетными направлениями в патриотическом воспитании студентов Карпатского института предпринимательства является национальная гордость и гражданское мужество. В институте обращается внимание на действенном служении Родине, что предполагает не только признание уважения и любви ко всему родному (территория, предки, язык, история), но и готовность самоотверженно защищать ее в условиях вооруженной агрессии со стороны северного соседа.

Ключевые слова: патриотизм, патриотическое воспитание, национальная гордость, гражданское мужество, воспитательная работа, студенты.

Under conditions of Ukrainian realities, when Ukraine at a cost of lives of Heavenly Hundred Heroes, with the efforts of Ukrainian military and volunteers, is defending freedom and territorial integrity, the patriotic upbringing of student youth becomes of paramount importance. The whole generation of Ukrainians was raised in the spirit of alienation from their native land and national self-denial. There was formed the feeling of national minority, offendedness, inferiority complex, the belief of superiority of "older brother" was inspired. The intentional dissemination of Russian-language literary and musical-song products, illumination of false history, mocking of the Ukrainian character and traditions formed the phenomenon of ethnocide. Our people tried to deprive all the signs of cultural and spiritual independence. Relevance of the study on patriotic education of students is determined by several factors - social situation in our country today, changes in the social, political, economic life, reassessment of values in people's minds. The patriotic education of student youth is aimed at ensuring the integrity, unity of Ukraine, which is the core of the Ukrainian national idea. High School in modern society is designed to give priority to the education of patriotism as a component of philosophy of student and their attitude toward their native country and other nations and peoples, national shrines, increased love for Ukraine, language, sense of responsibility for its independence, preserve the material and spiritual values, therefore, in modern higher education, the need to educate students' patriotism as a feeling and as a basic quality of personality based on new approaches and ways of its realization is actualized. For a successful solution of this problem, it will be effective to create a patriotically oriented educational and instructional environment at the institute. The purpose of the article is to analyze the experience of patriotic education of students in the Carpathian Institute of Entrepreneurship, as well as to show the priority directions in this work. One of the priorities of the organization of educational work in the Carpathian Enterprise Institute is active formation of the young man's sense of patriotism

and love for their homeland and their native land. The main objective of the educational process at the institute – to form personality endowed with civic responsibility, national identity, high spiritual values, family and patriotic feelings. The priority directions in the patriotic education of the students of the Carpathian Institute of Entrepreneurship are national pride and civic courage. Patriotic education at the institute is carried out during the training sessions, through educational activities, circle work, excursions, writing research papers. Thus, the analyzed experience shows that the Carpathian Institute of Entrepreneurship is carrying out significant work on patriotic education of student youth. Priority directions in the work are national pride and civic courage.

Key words: patriotism, patriotic upbringing, national pride, civic courage, educational work, students.

УДК: 378.4(430-21)

DOI 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-73-77

Клепар Марія Василівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника, м. Івано-Франківськ

orcid/0000-0003-3545-411X

ЕТАПИ І ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ МЕРЕЖІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ З ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-МІЖНАРОДНИКІВ

У статті розкрито процес формування і становлення закладів вищої освіти України з підготовки майбутніх фахівців-міжнародників. Визначено його тенденції, особливості та три основні етапи: 1944 – 1991 рр., коли професійна підготовка здійснювалася лише у Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка; 1992 – 1997/1998 рр., коли діяльність у цьому напрямі розгорнули чотири державних виші; 1999 – 2017 рр., коли їхня чисельність коливалася у межах 15 – 45.

Ключові слова: система вищої освіти, заклади вищої освіти, професійна підготовка, галузь освіти «Міжнародні відносини», студенти-міжнародники.

Постановка проблеми. Інституційний компонент, що складається з різнопрофільних, різнотипних навчальних, наукових і адміністративних закладів і установ, є одним із основних, що визначає етапи, динаміку, характер, інші аспекти розвитку освітньої сфери України. У такому ключі важливим предметом дослідження є вивчення проблеми формування і становлення мережі закладів вищої освіти (ЗВО) з підготовки студентів-міжнародників. Цей процес визначається загальними тенденціями розвитку національної системи освіти та має свої особливості, зумовлені ситуацією, що склалася за радянського періоду, специфікою професійної підготовки та ін. Цим визначається наукова і практична актуальність заявленої в назві статті теми.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. У 90-х рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст. нагромадився значний доробок з історії розвитку освіти в Україні в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Окремі науково-теоретичні аспекти професійної підготовки студентів-міжнародників у вишах України і закордоння порушуються у працях Г. Джоунса, К. Істоміної, К.Кнайппера, Н. Мука, В. Третька та ін. Однак ця проблема не стала предметом спеціального дослідження, що зумовлює доцільність підготовки цієї статті.

Мета статті: аналіз процесу формування і розвитку організаційної мережі ЗВО України, що забезпечують професійну підготовку студентів-міжнародників, визначення його основних етапів, тенденцій і особливостей.

Результати дослідження. Перший найбільш тривалий період формування системи вищої освіти професійної підготовки фахівців у галузі міжнародних відносин представлений Київським національним університетом імені Тараса Шевченка (КНУ ім. Т. Шевченка). Його організаційна діяльність предметно висвітлена в нашій публікації [див.: 5], тож зараз лише відзначаємо, що вона охоплювала 1944 – 1992 рр. та супроводжувалася численними реорганізаціями профільного навчального підрозділу. Він здобув

сучасну назву – Інститут міжнародних відносин (ІМВ) та залишається провідним науково-методичним і організаційним центром формування фахівців-міжнародників.

Початок другого періоду формування системи професійної підготовки фахівців-міжнародних пов'язуємо з проголошенням державної незалежності України в 1991 р. Хоча ця доленосна подія не потягнула автоматичного розширення мережі профільних ЗВО, але новий державно-політичний статус України актуалізував потребу у власних національних кадрах, готових до професійної діяльності в царині міжнародних відносин.

Важливі стимули і концептуальні орієнтири для її розвитку визначив Указ Президента України від 30 травня 1995 р. «Про підготовку спеціалістів у сфері міжнародних відносин». У ньому стверджувалося, що «забезпечення національних інтересів України на міжнародній арені» потребує створення «єдиної державної системи» підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів для роботи за кордоном та в апараті Міністерства зовнішніх справ (МЗС), інших державних органах. Окреслювалися механізми і заходи щодо розв'язання цього завдання [13].

За основний критерій, «нитку Аріадни» з'ясування динаміки, етапності процесу формування і розбудови мережі навчальних підрозділів у ЗВО, що здійснювали підготовку фахівців-міжнародників, беремо перелік спеціальностей у галузі знань «Міжнародні відносини».

Чинний упродовж двох десятиріч державної незалежності перелік напрямів і спеціальностей, з яких готувалися фахові кадри в Україні, мав «радянське походження». Таку ситуацію відображає перший, затверджений Кабміном 18 травня 1994 р., перелік спеціальностей з підготовки фахівців з вищою освітою за напрямом «Міжнародні відносини», який стосувався лише одного рівня – спеціаліста (табл. 1).

Таблиця 1

Перелік спеціальностей підготовки фахівців з вищою освітою за напрямом підготовки «міжнародні відносини», визначений постановою Кабміну від 18 травня 1994 року

Напрямок підготовки фахівців з вищою освітою	Спеціаліст	Молодший спеціаліст
6.0304 Міжнародні відносини	7.030401 Міжнародні відносини	-
	7.030402 Міжнародне право	-
	7.030403 Міжнародні економічні відносини	-
	7.030404 Міжнародна інформація	-
	7.030405 Країнознавство	-